

Cursus- en opleidingstraj

'Buig het ijzer op de manier zoals jij het wilt. Maak een ontwerp, smeed het ijzer. Wees creatief, het is jouw werkstuk!' Met deze wervende woorden opent een brochure van het NGK. Het is een rechtstreekse oproep aan (v)mbo'ers met ambachtelijkheid in de vingers en metaal in het bloed. NGK-branchemanager Miko Wijnands en smederijdocent Albert Donker van Heel stoken het vuur graag op.

TEKST: PIETER ROL. BEELD: PHOTOL.

NGK-branchemanager Miko Wijnands en smederijdocent Albert Donker van Heel: drijvende krachten achter opleidingsprogramma Smeden voor mbo-leerlingen.

"Bij het Nederlands Gilde van Kunst-, Sier- en Restauratiesmeden zijn zo'n 70 smederijbedrijven aangesloten", introduceert de NGK-branchemanager Miko Wijnands het potentieel van zijn branche. "Oftewel iets meer dan de helft van de Nederlandse smederijen. Maar dat zijn dan wel de grotere bedrijven. Kijkend naar de totale markt is dat aandeel misschien wel 90 procent, zeker voor restauratiewerkzaamheden." We bevinden ons in, zoals Wijnands de Botterwerf

in Huizen glimlachend omschrijft, het 'clubhuis' van het NGK. Hier is een volwaardige smederij met zes vuren ingericht. "Onze cursusdagen en workshops vinden hier plaats, en we realiseren een opleidingsprogramma voor mbo-leerlingen", vertelt Wijnands. "Het NGK is een echt leerbedrijf geworden waar ook 16- en 17-jarigen kunnen kennismaken met het smidsvak. We organiseren voor vmbo-leerlingen kennismakingsdagen, de jongeren werken een half

uurtje aan het vuur, smeden een punt aan het gloeiende metaal en voelen en ruiken waar een smederij voor staat. Een aantal van hen gaat uiteindelijk onze opleiding volgen." Een andere belangrijke activiteit van de branchevereniging zijn de jaarlijkse Smedendagen. "Deze zijn toegankelijk voor onze eigen leden, plus die van verenigingen uit omliggende Europese landen", vertelt Wijnands. "Deze dagen vinden jaarlijks plaats op een mooie locatie in Nederland en zijn altijd druk bezocht. Daarnaast organiseren we af en toe publieke Smedendagen in Nederland. Deze zijn voor iedereen toegankelijk en daar komen een paar duizend bezoekers op af. En de belangstelling voor deze dagen, en dus ook voor het vak, is groeiende."

'Restauratiewerkzaamheden worden voor smederijen nog belangrijker'

GOED VOORBEELD DOET GOED VOLGEN

Albert Donker van Heel, docent smeden op de Huizense Botterwerf, heeft samen met zijn compagnon René Marinus sinds 1986 een smederijbedrijf in Den Haag. "In 1984 was er in Den Haag een werklozenproject", gaat hij terug in de historie. "Mensen met een initiatief om banen te creëren, konden bij de gemeente terecht voor subsidie om hun project te verwezenlijken. Een smid die was ontslagen, was daarop ingesprongen. Hij wilde het vak graag aan jongeren overbrengen. Vervolgens plaatste hij een oproep in een lokale krant waarop ik reageerde, samen met zes jongeren. We zijn toen gezamenlijk begonnen in een lege ruimte. Met een kleine subsidie van de gemeente hebben we wat tweedehands machines en gereedschappen aangeschaft en opgeknapt, en we zijn aan de slag gegaan. De smid liep daar elke dag rond en leerde ons de fijne kneepjes van het vak. Ik zit inmiddels 28 jaar in het smederijvak, heb een eigen smederij en geef nu, net als die oude smid destijds, les aan jongeren die het vak ook willen leren."

ect smeden van start

CREATIEVE OPLOSSINGEN

Grote stoorzender in het opleidingstraject is de economische crisis; er zijn niet veel bedrijven die een leerling willen aannemen. Bij een aantal smeden loopt de orderportefeuille terug, waardoor het financiële risico te groot wordt om een leerling gedurende zijn opleiding te kunnen begeleiden. Gelukkig gloort er hier en daar een lichtpuntje, vertelt Wijnands: "De vereniging Restauratie Opleidingsprojecten (ROP Nederland) heeft bedongen dat bouwbedrijven in de restauratie verplicht zijn een aantal leerlingen aan te stellen. We proberen nu te bewerkstelligen dat een dergelijke overeenkomst ook met smederijen mogelijk is. Als NGK zijn we ons ervan bewust dat bouwbedrijven vele malen groter zijn dan smederijen en zodoende met minder risico leerlingen kunnen aannemen. Maar daar proberen we een creatieve oplossing voor te vinden. Je zou bijvoorbeeld een stichting kunnen oprichten die leerlingen in dienst neemt en ze detacheert bij verschillende bedrijven, om zo het risico te spreiden. Een leerling is

dan niet twee jaar in dienst bij een bedrijf, maar rouleert bij verschillende bedrijven, bijvoorbeeld telkens drie maanden bij acht bedrijven. Dit zijn we nu aan het onderzoeken."

KEURMERK NGK-ERKENDE SMEDERIJ

Binnen de smedijwereld is restauratie een belangrijk onderdeel, benadrukt Wijnands. "Nu de nieuwbouw nagenoeg stil ligt, worden restauratiewerkzaamheden voor smederijen nog belangrijker dan ze al waren. Daar worden vakmannen voor ingeschakeld, zoals de smid. Een van onze leden heeft de hekken rond het Rijksmuseum hersteld, een ander lid restaureert het Binnenhof of het Mauritshuis in Den Haag. Zulke opdrachten vormen voor veel smederijen een niet onaanzienlijke bron van inkomsten. Dat is ook een van de redenen waarom we ons keurmerk NGK Erkende Smederij hebben opgezet. Met dat keurmerk garanderen bedrijven de hoogste kwaliteit van het smeedwerk dat ze leveren. Omdat we veel contact hebben met de

Op de Huizense Botterwerf leert Caroline Hoefnagel het smidsvak.

Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed, hebben we in samenwerking met de dienst een document opgesteld waarin staat hoe smeedijzer gerestaureerd moet worden. Ieder erkend bedrijf dient zich daaraan te houden. En, belangrijker nog, in overleg met de Rijksdienst proberen we te bewerkstelligen dat erkende smederijen worden ingehuurd voor restauratiewerk aan monumenten." •

www.smeden.nl, www.smederij.info

Smederijopleiding te boek gesteld

Het NGK houdt zich als branchevereniging voor professionele, ambachtelijke smederijen sterk bezig met de toekomst van de smedijwereld. Miko Wijnands, branchemanager NGK: "In ons land is de opleiding Smeden in de jaren zestig wegens gebrek aan belangstelling gestopt. Maar daarmee is de behoefte aan vakkundige smedijkrachten nog niet weggenomen. Vandaar dat wij een cursus- en opleidingstraject smeden zijn gestart. Daarmee is het NGK de enige instantie in Nederland die een landelijke opleiding Smeden verzorgt. Leerlingen mbo-metaalbewerken niveau 2 en 3 kunnen in de 'vrije ruimte' van hun opleiding bij ons het vak leren. Omdat het een kleine doelgroep is die we willen bereiken, proberen we uit roc's uit het hele land een volle klas samen te stellen. Hier hebben we zes vuren, in onze smedij kunnen zes leerlingen zelf proefondervindelijk ervaren hoe zij een object kunnen smeden. Daarnaast

hebben we voor de opleiding specifiek lesmateriaal ontwikkeld. Het eerste Nederlandstalige boek over smeden sinds 1950 komt binnenkort uit. Het is opgezet volgens de huidige competentiegerichte methode. Daarbij gaat het met name over de manier waarop je informatie kunt omzetten in kennis. Over hoe je op een gestructureerde manier de informatie die de docent heeft, tussen de oren en in de handen van een leerling kunt krijgen. Al deze kennis en informatie is in het boek en de Beroepstaken en de Projecttaak vastgelegd, in nauwe samenwerking met de betrokken roc's, Kenteq (het kennisinstituut), het Opleidingsfonds Ontwikkeling in de Metaal (OOM) en de Stichting Consortium Beroepsonderwijs. Op 15 juni komt voorzitter Michaël van Straalen van de Koninklijke Metaalunie ter symbolische afronding van het project de eerste exemplaren in ontvangst nemen. Dan kunnen we met ingang

Branchemanager NGK Miko Wijnands.

van volgend voorjaar officieel beginnen met het opleidingsprogramma zoals we dat voor ogen hebben."

www.smeden.nl, www.smederij.info